

Aktuellt inom kalkningen

Vad är på gång 2017-2019

Ingemar Abrahamsson

Handläggartreff kalkning Umeå, 15-16/3 2017

Havs
och Vatten
myndigheten

Innehåll

- Nationell kalkningsplan 2020-2025
- Nya åtgärdsområden för kalkning?
- Nytt motiv för kalkning
- Vägledning för försurningsbedömningar
- Uppdaterade regionala åtgärdsplaner för kalkning

Ny nationell plan

Vattenmyndigheternas åtgärdsplaner – HaV:s åtgärd 3

- Havs- och vattenmyndigheten ska ta fram en ny nationell plan för kalkningen, som ska bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas.
- Den nationella planen ska vara ett stöd för länsstyrelsernas verksamhet och prioriteringar samt innehålla en analys av i vilken omfattning den nuvarande kalkningen bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten följs.

Ny nationell plan

Vattenmyndigheternas motivering till ny nationell kalkningsplan (åtgärd 3):

- Kalkning är en effektiv och beprövad åtgärd som behöver fortsätta
- Om kalkningen upphör kommer sjöar och vattendrag att återförsuras
- Försurning är klassificerad till sämre än god status för 2 800 vattenförekomster
- Knappt 30 procent av dessa omfattas inte av kalkning (ca 800 st)
- Planen ska ge länsstyrelserna och kommunerna förutsättningar att genomföra kalkningsverksamheten på ett ändamålsenligt sätt och därigenom **bidra till att miljökvalitetsnormerna följs.**

Nya åtgärdsområden?

Vattenmyndigheternas åtgärdsplaner – Länsstyrelsernas åtgärd 11

Länsstyrelserna ska

- säkerställa att kalkning av försurade sjöar och vattendrag kan fortsätta enligt den nationella kalkningsplanen och
- om nödvändigt **utöka** eller omlokalisera åtgärdsområden för kalkning.

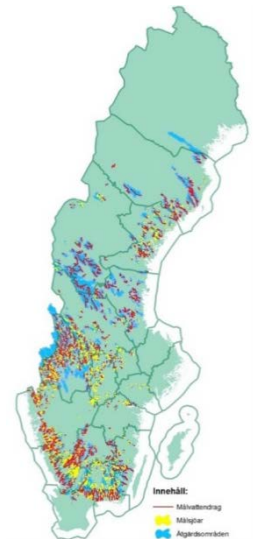
Antal okalkade försurade vattenförekomster = 800 st (?)

Antal kalkade målområden = ca 4 000 st

Nya åtgärdsområden?

Vattenmyndigheterna om länsstyrelsernas genomförande av åtgärd 11:

- den ska bidra till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.
- Länsstyrelserna ska inom ramen för det nationella kalkningsprogrammet se till att kalkning genomförs i anslutning till de vattenförekomster där det är mest angeläget med hänsyn till förutsättningarna för att följa miljökvalitetsnormerna för vatten.

MKN – nytt motiv för kalkning

Motiv för kalkning enligt Nationell plan 2011-2015 och Handboken (2010):

”...att bevara de natur- och nyttjandevärden som hotas av försurning”.

Enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsplaner, länsstyrelsernas åtgärd 11:

”...åtgärder vidtas som behövs för att MKN för vatten ska kunna följas”.

”...kalkning genomförs ... där det är mest angeläget med hänsyn till förutsättningarna för att följa MKN för vatten”.

Nya åtgärdsområden?

Kommer länsstyrelserna att bevilja bidrag för nykalkning i syfte att följa MKN avseende försurning?

Frågan ställdes av HaV till länsstyrelserna inför redovisningen av 2016 års anslagsförbrukning:

- Två länsstyrelser svarade Ja
- En länsstyrelse svarade Nej
- 14 länsstyrelser svarade pass/vet ej

Ny nationell plan

Den nationella planen ska innehålla:

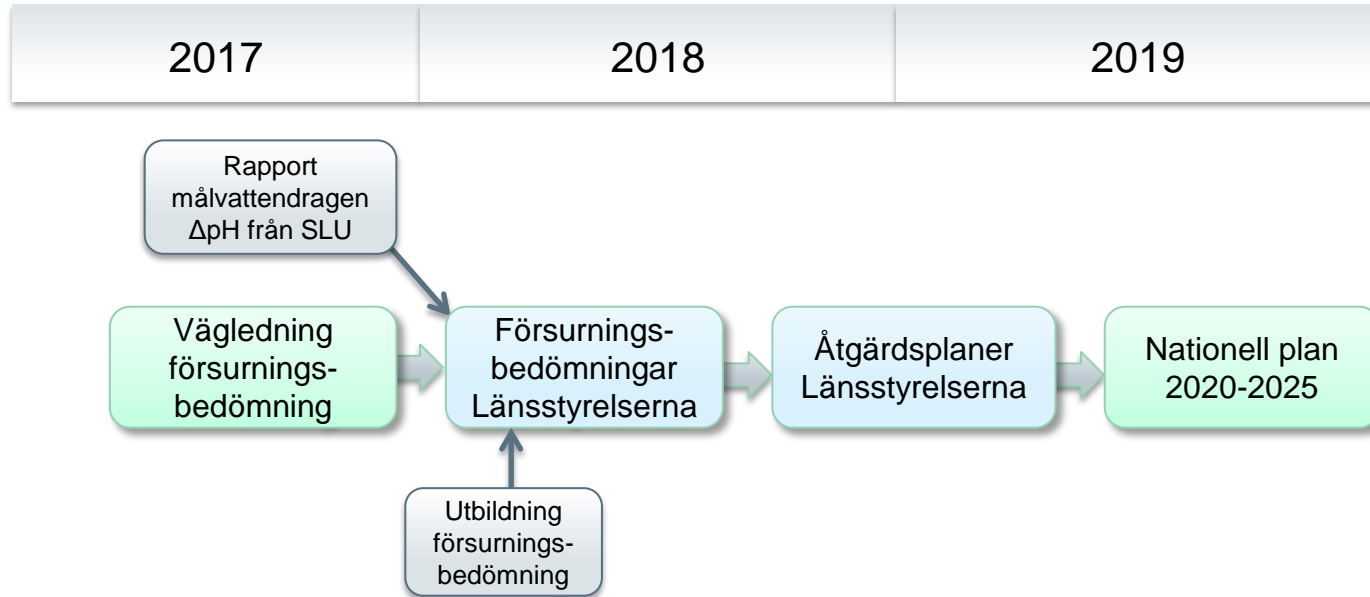
- en prognos (2025) för det framtida kalkbehovet och kostnaderna

Underlag från länsstyrelserna:

- Målområden som kan avslutas eller läggas vilande
- En prognos för kalkbehovet i aktiva åtgärdsområden
- Vattenförekomster där kalkning behöver påbörjas för att uppnå god status

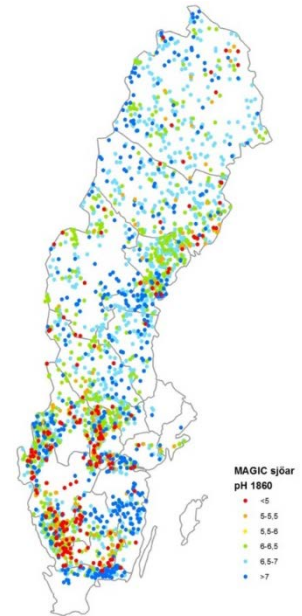
Planering inför ny nationell kalkningsplan

Havs
och Vatten
myndigheten

Målvattendragsundersökningen

- Pågått under åren 2010-2016
- Vattenkemiska data från 1 469 målvattendrag (5-6 prov/st)
- Kostnaderna uppgår till totalt drygt 15 miljoner kr
- Ska ge underlag för att bedöma försurningsgraden i kalkade målvattendrag
- Ska ge underlag för beslut om vilande kalkning eller kalkavslut

Målvattendragundersökningen

Preliminära resultat visar på:

- Ca 20 % får $\Delta\text{pH} < 0,2$
- hälften får $\Delta\text{pH} < 0,4$
- hälften är avsevärt försurade ($\Delta\text{pH} > 0,4$)
- stora likheter med målsjöundersökningen 2007-2008
- Mest försurat i Kronoberg, Skåne och Halland
- Minst försurat i Jämtland och Gävleborg

län	Antal målvattendrag			Summa
	$\Delta\text{pH} < 0,2$	$\Delta\text{pH} < 0,4$	$\Delta\text{pH} \geq 0,4$	
Östergötland	9	8	2	19
Jönköping	11	24	112	147
Kronoberg	0	2	35	37
Kalmar	12	6	19	37
Blekinge	0	8	21	29
Skåne	0	1	18	19
Halland	1	6	78	85
V Götaland	19	56	159	234
Värmland	53	157	104	314
Örebro	4	9	12	25
Västmanland	10	6	3	19
Dalarna	21	35	43	99
Gävleborg	61	22	1	84
Västernorrland	46	30	21	97
Jämtland	32	10	0	42
Västerbotten	46	75	41	162
Alla	325	455	669	1449
	22%	31%	46%	

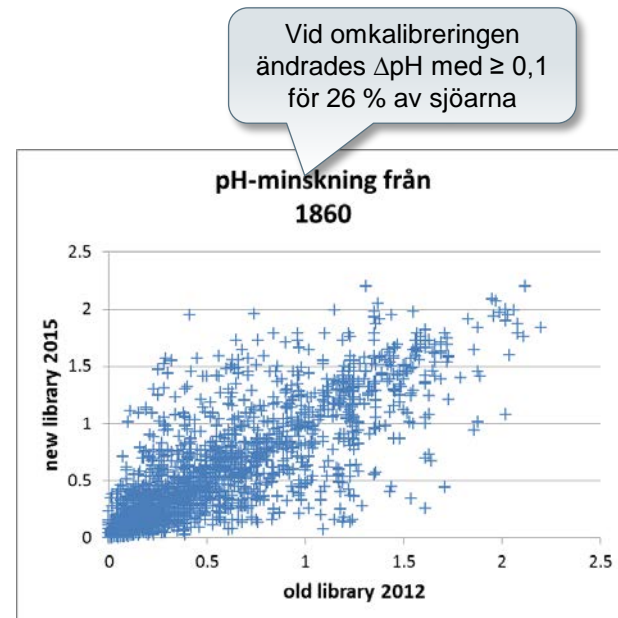
Målvattendragundersökningen

Beräknade ΔpH innehåller osäkerheter:

- MAGIC-modelleringen
- Matchningen mot biblioteks-vatten
- Beräkning av okalkad kemi

ΔpH behöver rimlighetsbedömas

ΔpH för knappt 5 100 sjöar enligt MB 2012 resp. 2015. Figur från IVL

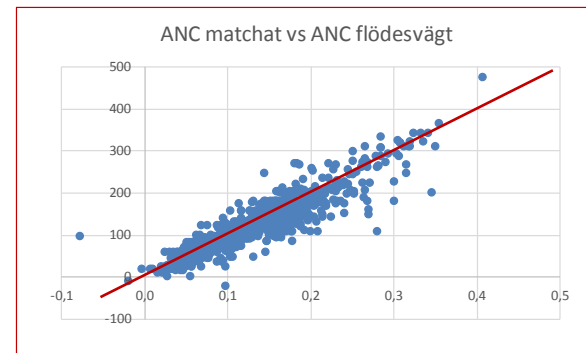
Vägledning försurningsbedömningar

Rimlighetsvärdering av beräknade ΔpH bör bl. a. innefatta:

- Matchningens överensstämmelse (1-3)
- Beräknad Ca/Mg-kvot från referensvatten
- Över- eller underskattning av ΔpH
- Jämförelser med uppmätt vattenkemi (KEU mm)
- Jämförelser med biologiska data och observationer
- Jämförelser av ΔpH inom vattensystem

- Sammanvägd bedömning

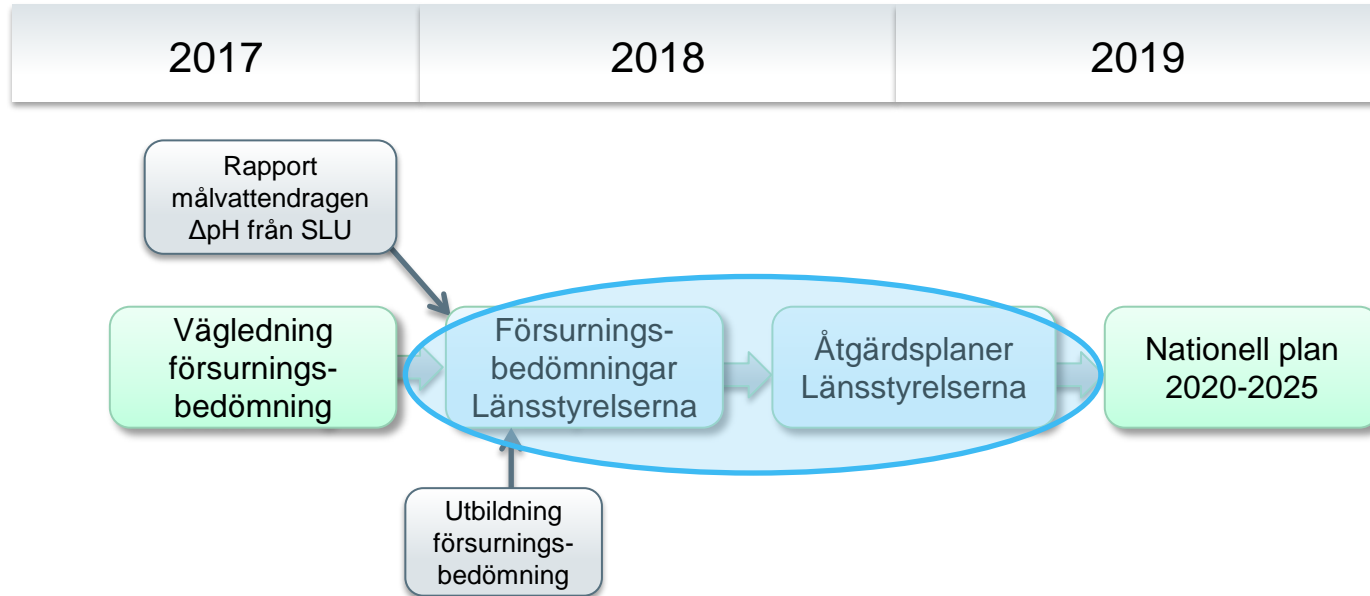

Uppdaterade åtgärdsplaner

De regionala åtgärdsplanerna behöver uppdateras med:

- Bedömning av försurningsstatus i pågående åtgärdsområden
- Konsekvens- och riskbedömning avseende vilande kalkning/kalkavslut
- Prognos för kalkbehovet till 2025
- vattenförekomster som kan bli aktuella för nykalkning

Ta med detta i er verksamhetsplanering!

Ta med detta i er verksamhetsplanering!

Några län får mycket jobb med
försurningsbedömningarna, bl a

- Värmland
- Gävleborg
- Västernorrland
- Jämtland
- Västerbotten

OBS! Även målsjöarna kommer att
behöva försurningsbedömas!

län	Antal målvattendrag			Summa
	$\Delta\text{pH} < 0,2$	$\Delta\text{pH} < 0,4$	$\Delta\text{pH} \geq 0,4$	
Östergötland	9	8	2	19
Jönköping	11	24	112	147
Kronoberg	0	2	35	37
Kalmar	12	6	19	37
Blekinge	0	8	21	29
Skåne	0	1	18	19
Halland	1	6	78	85
V Götaland	19	56	159	234
Värmland	53	157	104	314
Örebro	4	9	12	25
Västmanland	10	6	3	19
Dalarna	21	35	43	99
Gävleborg	61	22	1	84
Västernorrland	46	30	21	97
Jämtland	32	10	0	42
Västerbotten	46	75	41	162
Alla	325 22%	455 31%	669 46%	1449

Sammanfattning

Anpassningen till försurningsläget fortsätter, nu med fokus på beräknade ΔpH

Kalkning för att följa MKN kommer troligen att påbörjas

- hur stora är behoven?
- finns resurserna? Räcker åtgärdsanslaget?
- vad kommer länsstyrelserna att prioritera?

Verksamhetens inriktningen under 2017-2019 blir:

- försurningsbedömningar
- uppdaterade åtgärdsplaner
- ny nationell plan